

РОБЪРТ ШЕКЛИ КРАЙ ТИХИТЕ ВОДИ

Превод от английски: Владимир Германов, 1996

chitanka.info

Марк Роджърс беше проучвател на природни ресурси и отиде на астероидния пояс, за да търси радиоактивни и редки метали. Работата му — от фрагмент на фрагмент — продължи много години, без особен резултат. След известно време се оказа на плоска скала, дебела половин миля.

Роджърс беше роден възрастен и след определен период не бе остарял много. Лицето му беше добило бледостта на космоса, а ръцете му леко трепереха. Беше нарекъл плоския си астероид Марта, на името на момиче, което никога не бе срещнал.

Бе открил малки залежи — достатъчни, за да закара на Марта помпа за кислород, няколко тона пръст, резервоари за вода и един робот. После престана да работи и само наблюдаваше звездите.

Роботът, който купи, беше стандартен модел, универсален работник с вградена памет и речник от трийсет думи. Постепенно Марк започна да добавя към тях. Беше малко нещо техничар и обичаше да пригажда околната среда към себе си.

В началото роботът казваше само „Да, господине“ и „Не, господине“. Можеше да излага и прости проблеми: „Въздушната помпа загрява, господине“, „Царевницата покълна, господине“. Умееше и да поздравява задоволително: „Добро утро, господине“.

Марк промени всичко това. Най-напред елиминира „господине“ от речника на робота — на астероида равенството беше основен принцип. После го нарече Чарлз, на името на баща си, когото никога не бе виждал.

С течение на времето въздушната помпа започна да загрява все повече и повече — тя превръщаше кислорода, съдържащ се в скалите на астероида в годна за дишане атмосфера. Въздухът се разнасяше в космоса и машината напрягаше сили, за да произведе още.

Реколтите също растяха върху докараната на астероида черна пръст. Марк гледаше нагоре и виждаше черната река на космоса, плаващите точки на звездите. Около него, под него, над него се носеха огромни камъни и понякога ръбестите им страни отразяваха звездната светлина. От време на време виждаше Марс и Юпитер. Веднъж му се стори, че вижда Земята.

Започна да записва в паметта на Чарлз нови отговори. На простите въпроси от рода на: „Какво ще кажеш?“, роботът отговаряше: „О, доста добре е, струва ми се.“

В началото отговорите бяха същите, които си даваше самият Марк в дългия разговор със самия себе си през годините. Постепенно обаче започна да изгражда у Чарлз нова личност.

Марк винаги се бе отнасял към жените подозрително и с презрение. Поради някаква причина обаче не предаде на работа това свое отношение. Възгледите на машината бяха съвсем различни.

— Какво мислиш за момичетата? — питаше го Марк след работа, когато сядаше на един сандък пред колибата.

— О... не знам. Човек трябва да намери своето момиче — повтаряше роботът записаното върху лентата му.

— Досега не съм виждал свястно момиче — казваше Марк.

— Е, не е честно да се говори така. Може би не си търсил както трябва. За всеки мъж има момиче на този свят.

— Ти си романтик! — отвръщаше Марк презрително. Роботът правеше пауза — записана пауза — и пускаше внимателно изработения смях.

— Веднъж сънувах едно момиче на име Марта — продължаваше Марк. — Може би, ако я бях потърсил, щях да я открия.

След това ставаше време за сън. Понякога Марк имаше желание да си поговори още.

— Какво мислиш за момичетата? — питаше той още веднъж и диалогът започваше отначало.

Чарлз остаря. Крайниците му загубиха гъвкавостта си, а някои от проводниците му започнаха да прекъсват. Марк го поправяше с часове, за да го поддържа в изправност.

— Започваш да ръждясваш — подиграваше му се той.

— И ти не си в първа младост — отвръщаше Чарлз. Притежаваше готов отговор за почти всичко. Не кой знае какъв, но все пак отговор.

На Марта цареше вечна нощ, но въпреки това Марк разделяше времето си на сутрини, следобеди и вечери. Животът им беше еднообразен. Закуска от зеленчуци — от реколтата или консервирани. После роботът излизаше да работи в градината, а растенията свикваха с него. Марк поправяше помпата, проверяваше запасите от вода и подреждаше и без това изрядната колиба. После обядваха и най-често се оказваше, че Чарлз е свършил работата си за деня.

Двамата често седяха на сандъка отпред и гледаха звездите. Разговаряха до вечеря, а понякога и до късно през безкрайната нощ.

С времето Марк записа на лентата на Чарлз по-сложни отговори. Разбира се, не би могъл да даде на машината възможността да избира по своя воля, но беше постигнал доста добра имитация на това. Постепенно характерът на Чарлз се оформи. Беше поразяващо различен от този на Марк.

Марк беше свадлив, а Чарлз — спокоен. Марк беше ироничен, а Чарлз — наивен. Марк беше циник, а Чарлз — идеалист. Марк често беше тъжен. Чарлз винаги бе щастлив.

Постепенно Марк забрави, че сам е записал отговорите в паметта на робота. Започна да го приема като приятел и връстник. Приятел от дълги години.

— Не мога да разбера — казваше понякога Марк, — как така човек като теб иска да живее тук. За мен е ясно — никой не дава пет пари къде съм, нито пък аз давам пет пари за някого. Ти обаче защо си тук?

— Тук имам на разположение цял един свят — отговаряше Чарлз. — Ако бях на Земята, щях да го дяля с милиарди други. Тук звездите са по-големи и по-ярки, отколкото на Земята. Около мен е космосът — съвсем близо, като тиха вода. Имам и теб, Марк.

— О! Стига си сантименталничил!

— Не сантименталнича. Приятелството е важно нещо. Любовта отдавна е загубена, Марк. Любовта към момичето на име Марта, което и двамата не познаваме. Това е жалко. Все пак остава приятелството. И безкрайната нощ.

— Ти си гаден поет — отбелязваше Марк донякъде с възхищение.

— Аз съм слаб поет.

Времето под звездите течеше незабележимо. Въздушната помпа съскаше, скърцаше и се тресеше. Марк непрекъснато я поправяше, но въздухът на Марта ставаше все по-малко. Въпреки че Чарлз работеше в градината с всички сили, растенията умираха, защото не им достигаше кислород.

Сега Марк беше много уморен и едва пълзеше наоколо, въпреки че нямаше гравитация. Прекарваше повечето време в леглото си. Чарлз го хранеше доколкото можеше с ръждясалите си, скърцащи крайници.

— Какво мислиш за момичетата?

— Досега не съм срещнал свястно момиче.

— Не е честно да се говори така.

Марк беше твърде уморен, за да почувства приближаването на края, а Чарлз не се интересуваше от това. Но все едно крайт приближаваше. Въздушната помпа можеше да спре всеки момент. Нямаха храна от няколко дни.

— А ти защо?

— Защото тук имам цял един свят...

— Не ставай сантиментален...

— И любовта на едно момиче на име Марта.

Марк видя звездите от леглото си за последен път. Големи, поголеми отвсякога, вечно плаващи в тихите води на космоса.

— Звездите... — каза Марк.

— Да?

— Слънцето?

— Ще грее както досега, завинаги.

— Гаден поет.

— Слаб поет.

— А момичетата?

— Веднъж сънувах едно момиче на име Марта. Може би ако...

— Какво мислиш за момичетата? А за звездите? За Земята? —

Но стана време за сън, този път завинаги.

Чарлз се изправи край тялото на приятеля си. Провери дали има пулс и пусна сбръчканата му ръка да падне. Отиде в ъгъла на колибата и изключи уморената въздушна помпа.

Лентата, която Марк беше записал, все още не бе свършила докрай...

— Надявам се да намеря Марта — каза роботът дрезгаво.

И лентата свърши.

Ръждясалите му крайници вече не можеха да се свият. Остана като замръзнал, вторачен в голите звезди. После главата му клюмна.

— Господ е Пастир мой — каза Чарлз, — от нищо не ще се нуждая. Той ме настанява на злачни пасбища и ме води на...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.